

Pintér Lajos

Móser Zoltán: 66

A napokban kaptam meg Móser Zoltán fotós barátom képeit e-mailen, s egy rövid jelzést tőle, hogy örülne, ha márciusban jelenne meg, hiszen márciusban kerek születésnapját ünnepli, hatvanhat éves.

Éltesse Isten, mondom, azon azonban eltűnődöm, hogy mennyire kerek ez az évforduló. Ha számtanilag nézem, se nem hatvan, se nem hetven, nem kerek. De ha formájukat nézem a számoknak, látom, a 6-os mily kerek, gurulós szám, a két hatos meg együtt: gurul a két kerék, mintha rajzoltunk volna egy kerékpárt!

Játszom tovább a számok képével, két év múlva jön a 68: akkor majd nyolcas kerül a bicikli első kerekébe.

Móser Zoltánt, mondhatni, egyetemista korunk óta ismerem, ahhoz a generációhoz tartozik, Utassyékéhoz, Kovács Pistáékéhoz, akik akkor végezték be az egyetemet, amikor én kezdtem. De a szívük még visszahúzta őket: barátként, vendégként, alkalmi látogatóként, kik nevelőtanárként még ott voltak az Eötvös-kollégium környékén is. Vagy ha máshol nem, visszajáróként az egyetemi menzán: Balázs Jóskát ott ismertem meg.

Móser Zoli ezekben a 70-es években már publikáló fotós volt. Nem tudom, ki volt a művészi példaképe, lehet, hogy Molnár Edit, az írók, művészek fotósa. Mindegy is, a 70-es években már hónapról hónapra megjelentek íróportréi, elsősorban a *Kortársban*. Illyésről, Pilinszkyról, Weöresről, a legnagyobbakról. Már kezdeti alkotói korszakában tagította a portrékészítés fogalmát. Nemcsak az arcot fényképezte, hanem kiemelve, kinagyítva a kezét, az idősödő arc ráncait, a körülvevő világ tárgyait: kézben a táskát, vállon a kabátot, a körülálló fákat.

A 70-es évek végén már én is végeztem az egyetemen, és Kecskemétre kerültem, a Forráshoz, Zoli pedig új sorozattervvel állt elő. Akkor még nem tudtuk, hogy egész életében az marad: az általában megvalósuló és részben beváltatlan tervek halmozója.

Ekkor azzal állt elő, hogy sorozatot készít írókkal Séta bölcső-helyem körül címmel. Kit-kit elkísér a maga szülőföldjére.

Így indultunk el öreg Trabantjával az én szülői földemre is, Csongrádra.

Nem fényképezte le édesanyámat, aki akkor még fiatalasszony volt, még nem a lábaiba operált két protézis röpítette: röntgenképen olyan volt ez a két protézis, mint két madárszárny.

Nem fényképezte le édesapám tárgyait. Édesapám akkor már nem élt, de a kaszát, kapát még megtaláltuk volna a kamrában.

Látogatást tettünk nagybátyáméknál is. Nagybátyám egykoron Veres Péter munkatársa volt, a koalíciós évek után az Andrássy út 60. lakója, és 1956 után ismét börtönviselt ember. Parasztember, de akiben mindig magas hőfokon izzik a tűz, és aki, mint példaképe, Veres Péter, paraszti polihisztor.

A bölcsőhelyet viszont lefényképezte: a csongrádi Nagyrétet, ahol nagyapám tanyájában gyerekeskedtem. Az ottani Holt-Tiszát, a partján őrt álló, megcsonkolt fűzfákat. Fialat arcomat a kerekés kútnál, nagymamám elfutó alakját a tanya időben eltűnő képével. Az omladozó iskolát, a mámai-réti iskolát, ahol a betűvetést tanultam, az omladozó nyári konyhát és nyári kemencét tanyánk udvarán. A még élő és virágzó körtefasort.

Gyönyörű sorozatot készített fotósunk, kár, hogy ebből a könyvtervből nem lett semmi. Az írók bölcsőhelyét nem tudta felmutatni végül, sem folyóiratban, sem könyvben.

De a fotókat archívumukból néhány éve, harminc év múltán, elővettük újra. Szembenézhettem ifjúí arcommal. Nézhettem elfutó bibic-nagyanyámat, a leomló tanyai iskola falait, nézhettem a megcsonkolt holt-tiszai fűzfákat. A tanyánk alatt katonás sort álló nyárfákat, nézhettem a kerekés kút korhadó kerekét.

Azóta Móser Zoltán több száz, mondhatom, több ezer képet készített még szer-
te a világban. Írni is kezdett, esszéket, gondolom, azok kézírata is kitesz pár ezer oldalt. Öreg Trabantját is bizonyára kicserélte. Rengeteg tervet dédelgetett azóta: ő az ötletthalmozó. Sok megvalósult belőle, sok kihullt az idő rostáján.

Őrizd ezeket az írásokat s a sok-sok művészi fotót: majd az írások és fotók cserébe megőriznek téged.

Őrizd a Csongrád-nagyréti fotósorozatot is, amikor közös sétát tettünk bölcsőhelyem körül. A képeken rajta a soha el nem múló fiatal arcunk!